

השיעור מתוך קונטרס 'הבינאי'
ניתן להשיג את הקונטרס
המלא במוקדי המכירה

הבינאי

שיעורי הרב שמעון שפיצר שליט"א
מדור אמונה ובטחון
שיעור ר"י

נמסר ביום שלישי פרשת האיזנו ד' תשרי תשפ"ג

גליון זה מודפס ב-1500
עותקים ומחולק חינם מדי שבוע
קחו חלק והשתתפו
בהוצאות ההדפסה בעין יפה
לתרומות: 052-761-2069
או: 050-414-4718

ההיים הטובים והנעימים של עושי רצון ה'

השפה המדוברת בעולם הזה בלבד. וכיון שהאדם מתחיל לעבוד ולקיים את התורה והמצוות על מנת לקבל פרס, הגם שזה לא לשמה, מכל מקום יחדור אליו אור התורה והמצוות, ואז יתחיל להרגיש שהשכר הגדול ביותר של מצווה היא המצווה עצמה, ושאינן הרגשת התענוג יותר מהתענוג של קרבת אלוקים, "ועל ידם יוכל להגיע לעבודת השי"ת לשמה", ויוכל להתחיל לעשות דברים קשים ואף גם דברים שאינם מובנים לו.

ה'דברי יואל' כותב בלשונו: "בתחילת דרכו כבד הדבר מאוד לטפס ולעלות בסולם העולה בית א-ל, וכשעוסק בתורה ובמצוות, הם מאירים הארה בנפשו", כלומר, אע"פ שאינו עוסק בהם לשמה, סוף כל סוף הם מאירים בנפשו והוא יכול להתחיל להרגיש את התענוג האמיתי. אולי אם עוסק בהם לקנטר, באמת אינם מועילים לו, אלא מושכים אותו כלפי מטה. אבל כל שעוסק בהם מתקוות השכר ויראת העונש, האור מאיר בנפשו ומזה הוא מגיע לעבודת ה' לשמה. ומסיים ה'דברי יואל': "וא"כ מובן היטב טעם שמנה הרמב"ם ז"ל אמונת שכר ועונש בין עקרי הדת, כי אכן הוא יסוד ועיקר גדול להגיע על ידו לקיום התורה".

אפילו חכמים אפילו נבונים

אמנם הענין ששכר ועונש הוא מיסודות האמונה, הוא לא רק מהטעם האמור, ולא רק מפני שהרמב"ם אומר כך, אלא שכאמור, ענין זה מופיע בפרשת והיה אם שמוע, שזה חלק מפרשת ק"ר ש מפני שזה יסוד שמדבר אף אל היהודי הפשוט ביותר. מדובר שם על יסודות הא"ב ואתם יסודות צריך תמיד לשנן ולחזור עליהם, כי אי אפשר להיות יהודי בלא ידיעת היסוד של שכר ועונש.

הבה ונשאל: מי שכבר התעלה הרבה במעלות התורה והיראה והגיע כבר רחוק מאוד וכבר הוגה בספרים עמוקים, ויודע

שכר ועונש מיסודות האמונה

אחד מיסודות האמונה הוא היסוד של שכר ועונש, שהקב"ה נותן שכר לשומרי מצוותיו ומעניש לעוברי מצוותיו. וכידוע הרמב"ם מונה יסוד זה כאחד מ"ג העיקרים שעל האדם לזכור בכל עת^א. ואכן, היות שזהו יסוד באמונה, קבעה אותו התורה בפרשת והיה אם שמוע. פעמיים ביום אנו קוראים את שמע, בו אנו מחוייבים לקרוא תחילה על אחדות הקב"ה ולעורר בליבנו יסודות של אהבה - ואהבת את ה' אלוהינו, על-ידי והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. ואז אנו קוראים פרשת והיה אם שמוע. אם תתנהג כראוי - תקבל שכר, ואם לאו - לא תקבל. התורה קבעה זאת באופן שכל פעם שהאדם משנן את היסודות, הוא משנן גם את יסוד השכר והעונש. וכן נשנה יסוד זה גם בפרשת בחקותי ובפרשת כי תבוא. והתורה מרחיבה על זה מאוד.

אכן יש להבין, מדוע דבר זה נחשב כאחד מיסודות האמונה. והנה בדברי יואל (פרשת ויקרא) מקשה וז"ל: "כיוון דלכאורה אין האמונה בשכר ועונש יסוד המחזיק את הדת, למה מנאה הרמב"ם ז"ל ב"ג עיקרים?" ומיישב: "לפי שהוא פתח השער להגיע דרכו לעבודת השי"ת, ובלעדו לא יוכל האדם להגיע לקיום התורה והמצוות, כי אם האדם אינו מאמין במצוה אחת ממצוות התורה עדיין לא מן הנמנע שיקיים שאר המצוות, משא"כ הכופר באמונת שכר ועונש אי אפשר לו להגיע לקיום התורה והמצוות".

מתוך שלא לשמה בא לשמה

וסיבת הדבר, "שהרי אין ביד האדם להשיג מדרגה לשמה מיד בתחילת דרכו בעבודת השי"ת", כלומר, הדבר היחיד שמדבר אל האדם כשעדיין נמצא בתחילת דרכו הוא כיצד יוכל להרוויח תענוג, כסף, או כבוד, כי הוא נמצא כאן בעולם הזה ומבין את

^א הרמב"ם מונה י"ג עיקרי האמונה בהקדמת פירושו לפרק 'חלק' בסנהדרין.

יעמדו על הברכה נדיבי הלב שתרמו מהונם להדפסת הגליון

גליון זה נתרם ע"י ידידנו
החפץ בעילום שמו
לזכותו ולהצלחתו

יזכו לכל הברכות האמורות התורה, לשפע ברכה והצלחה, ולרוב נחת מכל יוצ"ח ויזכו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את הנלמד בשיעורים מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת

ליצירת קשר בכל הקשור לגליון זה: teimaminahor@gmail.com

כאן איזה ענין ואיני יכול לעצור במילים מחשש לשון הרע?". הוא מפריח לאוויר את המילה 'לתועלת' ואומר את מה שחושב. וכשאומר את המילה 'לתועלת' הלא הוא מתכוון לתועלת עצמית. כואב מאוד, אבל נאמר זאת בדרך צחות - אדם אומר לעצמו: "היום לעשותם - היום יש לי לראות מה אני צריך לעשות היום. ולמחר לקבל שכרם - מחר נדבר לגבי השכר בעוה"ב".

וזהו המעכב הגדול ביותר להתעלות האדם. יכול אדם לחשוב שהבחירה היא בין הצלחה בעוה"ז תמורת סבל בעתיד, לבין הצלחה בעוה"ב תמורת סבל עכשיו. אומר הוא לעצמו: "אם אעשה כעת מה שכתוב בתורה, הרי שאקבל שכר על כך. ולא בעוה"ז, אלא בעוה"ב. הקב"ה לא ישכח ממני. יום אחד זה יקרה... לאחר מאה ועשרים... אקבל שכר גדול על הוויתור של ההצלחה בעוה"ז... בעבור הפקרת עצמי לריבוננו של עולם". וכשהוא עומד בפועל לפני בחירה הוא אומר: "קשה לי מאוד לבחור בעתיד הרחוק על פני מה שנמצא עכשיו בידי".

אינו אלא אחיזת עינים

יידע האדם: "מדובר באחיזת עינים. כפשוטה ממש. שקר וכזב". והדרך היחידה להלחם בשקר זה, היא על-ידי אמירת הפרשה בתורה שהאמת כתובה בה. אין דבר שיכול להחזיר את האמת בנשמת האדם יותר מקריאת פרשה זו בתורה באותיותיה. כך קבע הקב"ה בעוה"ז שהשפע יגיע רק למי שהולך בדרך התורה. כך כתב הריקאנטי כדי ליישב את השאלה איך התורה אומרת ששכר המצוות הוא בעוה"ז והרי אמרו שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ומביא מהמקובלים שבפרשת והיה אם שמוע אין מדובר על השכר השמור למקיימי מצוותיו, כי זה בוודאי שכר השמור לעוה"ב, אלא הכתוב מדבר על אופן פעולת העוה"ז. העוה"ז פועל כך שאם האדם תולה עצמו בהקב"ה וחושב עליו וסומך עליו ומקיים מה שמצווהו ואינו מסתכל לפי מה שנראה מבחוץ מה יקרה עם עתידו, אלא לפי מה שכתוב בתורה, אזי מתקיים בו: ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת. המים שמשקים את העשבים הם המים של שכר הדביקות בה'. אם שמוע תשמע אל מצוותי אשר אנכי מצוך היום לאהבה, זה מה שמביא פרנסה לאדם. כאשר יקיים את מצוות ה' יהיה לו כל צרכיו. זוהי המציאות שעל פיה העולם פועל. והאדם מחויב לחזור לשגן ולזכור שזהו היסוד של חלק זה במצות ק"ש.

וכל אחד צריך לומר זאת מדי יום ביומו, כי זהו המלחמה המועילה ביותר עם השקר של העוה"ז. מלחמה לא קלה. רק ע"י אמירת פרשת והיה אם שמוע, מחדירים במח את ההבנה - היום אצליח בענייני הגשם על-ידי עשיית הדבר הנכון. האור שיש בפסוקי ובאותיות התורה דוחה את החושך. אין דרך אחרת להלחם בזה, כי מה שהאדם רואה בעיני הבשר הוא שקר, והדרך היחידה להגיע אל

תעלומות מעיד עליו שהוא בן עליה, האם גם הוא צריך לומר מדי יום פרשת והיה אם שמוע? האם הוא עדיין צריך לדבר על השכר של הבהמות ועשב השדה? והתשובה ברורה שכן, גם הוא צריך לומר פרשה זו פעמיים בכל יום. ולא אישתמיט שום פוסק לומר שמי שכבר מילא כריסו בש"ס ופוסקים רשאי לעסוק בכוונות האר"י ז"ל במקום אמירת פרשת והיה אם שמוע.

פירושו של דבר, שיש לנו ללמוד באופן יותר יסודי את פרשת והיה אם שמוע. אכן, אחד מהכללים בלימוד התורה הוא, שצריך לחזור תמיד על היסודות מחדש, וכל פעם שחוזרים עליהם יש הבנה יותר עמוקה לפי המדרגה שהאדם נמצא בו. שהרי ישאל השואל: מדוע צריך לקרוא מדי יום ביומו שוב ושוב פרשת והיה אם שמוע בבוקר ובערב? מילא הפסוק הראשון שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, וכן ואהבת את ה' אלוקיך וגו' והיו הדברים האלה על לבך וגו', אבל והיה אם שמוע?! כבר שמעתי את היסוד ואני כבר יודע אותו בעל פה. אכן זהו דבר אחד שצריך להבין.

ובנוסף לזה יש את הקושיא הידועה, שלכאורה שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והרי פרשת והיה אם שמוע אינה עוסקת בשכר ועונש בעולם הבא, אלא בשכר ועונש בעולם הזה. ועל זה יש לנו את מהלכי הראשונים והמקובלים בביאור הדבר. אבל בכל אופן מתבאר שיסוד זה שלמדנו, שעל האדם לחזור ולשנן זאת פעמיים בכל יום ובלא זה לא יוכל האדם להתקדם, הוא במה שנוגע לעולם הזה. שהרי במה שנוגע לעולם הבא, לכאורה אין צורך לחזור עליו מדי יום. כי אם כן היו מוסיפים שורה נוספת בפרשת והיה אם שמוע. והדבר אומר דרשני, מפני שגם אם יהיה האדם במדרגה הנעלית ביותר, ואפילו התנאים והאמוראים שהיו יכולים להחיות מתים, חייבים לומר פעמיים ביום והיה אם שמוע ולחזור על יסוד השכר והעונש בעולם הזה. הן אמת שיש בפרשה זו רמזים ושמות, ויש גם סידורים שנדפס שם בפנים שם ע"ב, אבל יש גם את הפשטות, ועלינו להבין לפי הפשטות טעמא דמילתא.

כי האדם יראה לעינים

הנה היסוד הראשון שקיים בענין השכר בעוה"ז, הוא שהקב"ה כביכול מדבר עם האדם במושגים הקרובים אליו. כי אילו היה מדבר איתו במושגים הרחוקים ממנו, לא היה זה משפיע עליו, כי כשמדברים עם האדם על שכר ועונש בעוה"ב, זה נראה לו דבר רחוק מאוד. כעת יש לו דברים יותר חשובים לטפל בהם. נפש האדם פועלת כך מפני שהיא נמצאת בגוף. האדם חושב בליבו: "אכן יש עונשים ועוה"ב ותענוגים, אבל מה אעשה שהיום אני צריך לכסות את חשבון הבנק? או, מה אעשה שהיום אני חייב לגשת למקום פלוני וקשה לי להסתדר עם התפילה? אין לי ברירה כי אם לוותר על משהו". או כעין זה: "מה אעשה ואני צריך לסדר

בעתו ועלהו לא יבול". במקום שיש אלוקות - צומח ומלבלב, ובמקום שאין - הכל נובל ולא יתכן שיהיה שם הצלחה.

והנה, פשוט הוא שהמלחמה להכיר באמינות זו, מלחמה קשה היא עד מאוד, כי אם לא כן, לא היתה מתקיימת התכלית. זהו המלחמה בין האור והחושך. ואחד מהדברים שמקשים על האדם במלחמה זו, הוא מה שלפעמים אנו רואים בעיני הברש דברים תמוהים. כגון כשאדם שואל - "הנה פלוני הוא ירא ושלם ובכל זאת הוא סובל יסורים", וכפי שלמדנו בסוגיית צדיק ורע לו.

אמונה שיש בה כדי להתבלבל

ונבאר, אך באופן יותר רחב מזה של סוגיית צדיק ורע לו. לפעמים אין לאדם ניסיון גדול להבין שהקב"ה מנהל את עולמו ושיש חשבונות, וגלגולים, ויש דברים נסתרים, ואין צורך להבין את הכל. הצור תמים פעלו, א-ל אמונה ואין עול צדיק וישיר הוא. אבל האדם רוצה להבין איך יתכן שהכל תלוי בתורה ובמצוות - אם מקיימים תורה ומצוות, יש כסף ויש פרנסה... כשהיה מתעסק עם סגולות, ומנהל משא ומתן עם הקב"ה, הוא חשב שאם יעשה כך וכך, הוא ירוויח הרבה כסף וזה לא כל-כך עבד. היום הוא כבר עלה כיתה וכבר יודע שזה לא עובד כך. הוא כבר יודע שיש חשבונות שהוא לא מסוגל להבין בשכלו הקטן, והוא מאמין באמונה שלמה שהקב"ה יודע מה הוא עושה".

אדם זה לא שואל את השאלה של צדיק ורע לו. כי לא זה מה שמטריד אותו. אדרבה, הוא מבין היטב שמדובר בחשבונות שמים. אבל כשהדבר נוגע לו באמונה זו שהעולם הזה תלוי בתורה ובמצוות ושכל השפע בא על ידן, שכשמקיימים תורה ומצוות, ההצלחה מובטחת בעוה"ז, הוא מתבלבל לגמרי, והוא לא מבין לאן רוצים להוביל אותו. הרי ברור שאי אפשר להבין את דרכיו של הקב"ה. פוק חזי. תצא החוצה ותראה שזה לא עובד כל-כך מדויק. ישנם אנשים יראים ושלמים שמתייסרים. אמנם יתכן שהקב"ה רוצה לפרוע לו עבור חטאיו בעוה"ז כדי שבעוה"ב יבוא נקי וצח.

אכן כן, זה מאוד מבלבל. זה שוב מעורר שאלות. האדם כבר הגיע למקום שאין בו שאלות, והוא לא רוצה להסתובב עם שאלות על הקב"ה, ועכשיו אומרים לו שהוא חייב להאמין בפירוש הפשוט של פרשת והיה אם שמוע. הוא רוצה להאמין שמדובר בדברים שמעל להשגתו, אבל מצד שני הרי כתוב בספרים שהפירוש פשוט ביותר, ושהקב"ה כן רוצה שנבין שהעולם הזה הוא אלוקות ממש ואין בו הצלחה אלא מהרוחניות. סוף דבר, האדם מבולבל לגמרי.

אכן, דברים אלו נראים כסותרים, ועלינו ללמוד כיצד לקרב זה אצל זה. שהרי מצד אחד אנו יודעים שיש שכר בעוה"ב על כל דבר טוב ומחשבה טובה. לפעמים אפשר לראות שהקב"ה משלם לאדם

האמת היא לחזור אל מי שברא את העולם ולראות את העולם בעיני התורה אשר באורייתא ברא קב"ה עלמא.

לית אתר פנוי מיניה

כעת נבין זאת ביתר עומק ואז נחזור אל הפשטות. מה שהתורה אומרת לנו שהגשמיית תלויה ברוחניות ויונקת רק ממנה, זה לא רק כדי לשכנע ולעורר אותנו ללכת בדרך התורה, כפי שאמרנו לעיל שהרווח של כאן ועכשיו מושך את לב האדם יותר מהשכר שיקבל בעתיד. לא רק מפני זה, אלא גם מפני שיש יסוד מיוחד באמונה שזה מיסודות הדת, שהאדם יגיע אל ההכרה שהארץ היא של הקב"ה. היא תלויה בו והיא אלוקות ממש. כשהאדם מגיע אל ההכרה שאין לגשמיית דרכים משלה, כי אינה נפרדת מהתורה והכל מתנהל רק ע"פ מהלכי התורה, שאם מקיימים את התורה יש שפע, ואם לא מקיימים מצוות אין שפע, הרי הוא מגיע לבהירות באמונה שמלוא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מיניה.

נמצא שפרשה זו נחוצה עד מאוד לנשמה, ולכך באנו לעולם. שהרי ע"מ להבין שקרבת אלוקים בא כתוצאה מהתורה והמצוות, אין צריך לבוא לזה העולם. את זאת אף המלאכים יודעים. הם אינם יכולים להבין שלכל דבר גשמי בעוה"ז יש צינור שממשיך אליו את השפע האלוקי. ושכלל עשב שצומח מן הארץ יש מלאך שאומר לו גדל, והמלאך הזה נברא מן המצוה. קשה מאוד להכיר בזה, ואכן זהו סדר המלכויות שאנו משקיעים ע"מ להחדיר זאת בליבנו בתחילת השנה - והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. כי לה' המלוכה ומושל בגוים. כל האומות יכירו וידעו שהקב"ה מנהל את העולם.

מלהזמה לה' בעמלק מדור דור

וזהו המלחמה הגדולה שיש לאדם. כי כאן נמצא ההסתר. בזה הסטרא אחרא משקיע את כוחותיו שהאדם לא יכיר בזה. וזה העבודה שיש להשקיע באמירת פרשת והיה אם שמוע. והמלחמה מתנהלת אצל האדם גם בעת אמירת פרשה זו וגם במשך כל היום. ככל שיוסיף להטמיע בליבו שאין שום דרך להרויח דבר ע"י מעשה שאינו הגון, הגם שבעת הניסיון כשנדמה לו שעלול להפסיד את כל מה שיש לו ומרגיש שהוא חייב לעשות כך וכך, יוכל לעצור ולומר: "כעת אני מקיים את הבהירות של האמונה".

רצונו של הקב"ה שנלחם במלחמה זו בכמה אופנים כמו שיבואר בס"ד, וכאמור, עיקר העבודה הוא להלחם בכל הכוח כדי שנבין ונראה, שאין לעולם הזה מציאות עצמית והכל הוא רק תוצאה של התורה והמצוות, משם הוא יונק ובו הוא תלוי תמיד. כך אמר דוד בתחילת תהילותיו: "והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן

שכר על המצווה, ולפעמים אין אנו יכולים להבין חשבונות שמים. ומצד שני אנו קוראים פעמיים ביום בפרשת והיה אם שמוע שהגשמיות תלוי ברוחניות.

הננו מאתך דעה בינה והשכל

אכן תחילת התשובה היא שרק הקב"ה יכול ליתן לנו את הבהירות לראות דברים ישר ולא עקום. הנה אנו מבקשים וחנונו מאתך דעה בינה והשכל. חנונו הוא מלשון חנינה. אע"פ שאינו כדאי. כי האדם אין לו כלים, ואף לא די זכויות שהקב"ה יוכל ליתן לו חכמה בינה ודעת. אלא הוא צריך שהקב"ה יתן לו אע"פ שאינו כדאי. אע"פ שאינו כדאי פירושו לא רק מפני שאינו ראוי מצד עבודתו, אלא גם מפני שזה מגיע ממקום יותר גבוה מכללי העוה"ז, ממקום הדעת אשר היא שווה לכתר. ועבודה גדולה היא לאדם שיכניס דעת בעצמו ויראה שהכל ברור לו והכל מובן ומתאים. הבהירות הגדולה ביותר בקבלת יסורים באהבה היא זו שהאדם יוכל לומר: "הכל מובן. אין לי שום שאלות". ורק הקב"ה יכול ליתן לאדם את ההבנה הזאת.

נדגיש שוב: היסוד הראשון של התשובה הוא שצריך לכך דרגה של דעת יותר גבוהה ממה שאנו רגילים. הרבה פעמים אי אפשר להסביר את הדברים ע"י משל, וגם לאחר כל המשלים וההסברים והספרים, צריך שהקב"ה יתן לאדם דעת ויאיר את עיניו שיראה בבהירות איך הכל ברור ומובן.

נעימות חייו של הרבי ר' זושא

זהו העומק של הסיפור הידוע באחים הקדושים הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג ורבי פנחס בעל הפלאה זיע"א, שבאו אל רבם הק' המגיד ממעזריטש זיע"א ונפשם בשאלתם איך אפשר לקיים דברי התנא חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, וכפי שפירש רבא "וצריך לקבלה בשמחה"? היתכן שישמח אדם עם הרעה בדיוק כפי שהוא שמח עם הטובה?! שלח אותם המגיד שישאלו את הרבי ר' זושא זיע"א.

באו אל הרבי ר' זושא ומצאוהו יושב בבית רעוע אשר גגו דולף ממי הגשמים ושולחנו מט ליפול. שאלו אותו כאותה ששאלו לרבם הקדוש: היתכן לברך על הרעה כשם שמברכים על הטובה?! אמר להם הרבי ר' זושא בתמימותו: "איני יודע. עדיין לא התנסיתי בנסיון זה. כשאתנסה בזה, אז אדע. לעת עתה יש לי רק טוב".

צדיק וטוב לו

כמה עומק יש בסיפור זה! המגיד הק' אמר לתלמידיו: אתם שואלים איך אפשר לקיים חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה?! איני יכול להסביר לכם, כי המח לא מסוגל להבין

איך יתכן שבתוך הלב פנימה האדם ישמח באותה דרגה על רע כפי שהוא שמח על טוב. אכן כן, לא מדובר כאן על לומר בפה: "תודה לך השם". המגיד הק' אמר להם: לי אין אפשרות להסביר לכם. אתם צודקים. השאלה טובה יותר מהתשובה. התשובה היחידה לשאלה זו שאני יכול לספק לכם היא - תשאלו את הרבי ר' זושא ותראו שהוא בכלל לא מרגיש שיש לו רעה.

הוא אומר: הקב"ה נותן הבנה בלב האדם בזכות פעולות אחרות שהוא עושה, ואכן טוב לו. הוא לא מעמיד פנים, הוא לא עובד על עצמו, הוא גם לא מרגיש שיקבל שכר בעוה"ב על קיום המשנה חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. אדרבה! הוא מרגיש שבע מרוב טובה. אין לו שום רעה. אכן לזה המשנה מתכוונת. ואיך מגיעים לזה? התשובה היא: חנונו. הרבה תפילה והרבה עבודה. אמנם יש בזה הרבה דרגות, ולא כל אחד נמצא בדרגה של הרבי ר' זושא, אבל הרעיון הוא שהקב"ה צריך להאיר לאדם עד שירגיש באמת שטוב לו. אדם כזה שהקב"ה מאיר לו, הוא דוגמא חיה למה שכתוב בפרשת והיה אם שמוע. אולי שכניו ומכיריו לא מבינים למה הוא כ"כ שמח, אבל כשהוא מתפלל, יש לו אמונה נפלאה. כי הקב"ה נגלה אליו והטיב לו.

אמנם זה נשמע מדרגה גבוהה, ועוד מעט נרד שוב לדרגה שלנו, אבל החלק הראשון של התשובה היא, שהקב"ה דורש מהאדם לזכור שעליו להגיע להכרה שהעולם הגשמי תלוי בעולם הרוחני לגמרי, וכשהוא מקיים תורה ומצוות, שורה עליו הברכה, וכשהוא עובר עבירות, שורה עליו הקללה, כפי שנזכר בפרשת ראה ובמקומות נוספים בתורה. צריך לעבוד על זה ולהיות עם זה. וכשמגיעים למצבים שבהם צריך לנהוג כפי אחד מהצדדים ולא רואים זאת בעיניים, צריך לדעת שאת הבהירות מקבלים מהקב"ה. ולכן אחד מהדברים העיקריים המובילים לכך, הוא לימוד התורה לשמה ואמירת פרשת והיה אם שמוע עם הכוונה הנכונה בד בבד עם הזרה בתשובה, כי רק כשהקב"ה מאיר לאדם, אז הוא מקבל את ההבנה האמיתית, והדרך שבה הקב"ה מאיר לאדם היא התורה, שם הוא מגלה לאדם את האמת.

זהו יסוד הדבר, וזהו החלק הראשון של התשובה, שעל האדם להבין שרק הקב"ה יכול להאיר בו את ההבנה. וכשהקב"ה מאיר לו, הוא באמת מבין, וראיה לדבר הוא הסיפור עם הרבי ר' זושא. אין לו רעה. הוא רואה רק טובה. ובאמת אין חסר לו מאומה.

שמחת האדם תלויה ברצונותיו

כעת נרד לדרגה שלנו. כלל ידוע הוא שהשמחה ההצלחה והתענוג של האדם תלוי ברצונו. וכגון אם היה לאדם רצון לדבר מסויים והשיג את הדבר, הרי הוא מתמלא בשמחה ואינו מרגיש

מההכנה לתפילה. הוא שוחח קצת לפני התפילה. לא משהו קיצוני. פטפט קצת והמשיך הלאה. הוא יצא מוקדם מהשיעור. הוא ידע שלא ראוי לעשות כך, אבל אמר לעצמו: "היום אני לא בדרגה זו". הוא רצה להגיע מוקדם למשרד ממשלתי מסויים בשביל לקבל כמה טפסים, ולכן חיסר מהקביעות עתים שלו. בשולחן ערוך כתוב שאסור, אבל הוא לא אוהב לחשוב שזה שולחן ערוך. וכך הלך וחזר בפחי נפש.

מעשים שבכל יום

אכן כן, אלו מעשים שבכל יום אצל אלפים ורבות מאנשים כערכנו. האדם סוגר את הגמרא, או את הגמרא של החברותא, והולך למחוז הפצו, וחוזר לאחר שלוש שעות בלי הטפסים. פעם הוא נקלע לפקק תנועה, פעם הוא מגלה שהמקום נסגר מוקדם מן הצפוי, פעם מישהו עוקף אותו בתור, וכן הלאה. וכל פעם שזה קורה לאדם, האדם מסתכל לאחור ואומר: "סתם חבל! הייתי יכול להשאיר להתפלל או ללמוד". והוא לא מקשר בין הדברים. הוא אומר: "במקרה כך היה". איזה מקרה?! "לא הלכת לדבר מצוה. הפשוטים ביותר הוא! הקב"ה אומר לך כך: "לא הלכת לדבר מצוה. הלכת חשכים ולא נוגה לך. היה לך לבטוח בדבר מצוה ולא בטחת".

אגב, המהרש"א מבאר שם על אתר שמדובר במי שהלך לצורך פרנסה וחשב בלבו: "הן גם זה לדבר מצוה ייחשב שהרי אני צריך לפרנס את משפחתי". ועל זה אומר לו הקב"ה שהיה לו לבטוח בו ולהאמין שלא יפסיד מאומה על-ידי ביאתו לבית הכנסת להתפלל, ובלשונו: "ומשום שיש אדם שיחשוב לו כי גם זה לו דבר מצוה כשהולך בסחורתו להרויח בה ולפרנס בני ביתו, ועל כן אמר שיבטח בה' דהוי ליה לבטוח בה' שיתן לו פרנסתו ולא היה לו לימנע מבית הכנסת".

ואנכי הסתר אסתיר

והנה היצר הרע שמונע את האדם ללמוד מהמצבים האלה, הוא רע מעללים. וזה עוול נורא. הרי הסיפור התרחש עם האדם בעצם היום הזה, שחור על גבי לבן, ומה הוא למד מזה? כלום. הוא המשיך הלאה בדרכו כאילו לא אירע מאומה. למה אתה מתעלם? תחזור אל יסודות הדת! יש עוה"ז שתלוי בעוה"ב, ויש לימוד שאתה צריך ללמוד מזה. עליך לעצור ולהבין שלא הצלחת היום כי חיסרת מתורה ותפילה, מבטחון בה', משמירת עינים, ולעומת זאת הוספת במחשבות של כוחי ועוצם ידי. הקב"ה לא מסתיר את ממי שמתבונן ולומד את התורה. הוא מסתיר רק ממי שהולך חשכים, ממי שמסיה את דעתו, ומסתכל בכל עת על דברים אחרים. אבל למי שמחפש את הקב"ה - היש יותר ברור מזה?! בכל יום ויום יכול האדם להבהין

שחסר לו דבר. ולדוגמא, מי ששאיפתו היתה שתהיה לו משפחה מצומצמת ותמיד התפלל על זה, והקב"ה קיבל את תפילתו (אנו אומרים זאת רק כמשל ולא שנראהו ח"ו כנמשל). הנה הוא שמח מאוד במצבו.

לעומת זאת, יש לו גיס שהוא כן שואף שתהיה לו משפחה גדולה והשקיע תפילות בלי סוף, ואכן הקב"ה באמת עזר לו, וכל פעם שנוולד לו ילד, הבית מתמלא אורה והשמחה עולה עד לשמים. הנה שניהם מרחמים זה על זה. ולמה? כי כאמור השמחה תלויה ברצון האדם.

קרבת אלוקים יחפצו

וכשהקב"ה מאיר לאדם שיהיה לו רצון עז לקרבת אלוקים אמיתית והוא באמת זוכה לכך, הרי אדם זה שרוי בשמחה שאין לתאר ואין לשער. העומדים מן הצד, יודעים שיש אצלו הרבה דברים לא כ"כ מרנינים, אבל הוא לא רואה ולא מרגיש. הוא מאושר ושמח והוא לא מצליח להבין מדוע הקב"ה מטיב עמו כל-כך. והוא חושב לעצמו שזה לא כ"כ מסתדר לו עם העבירות שלו.... וכשהוא אומר אשרי, הוא לא צריך להאמין. הוא פשוט מרגיש בחוש שכל הפסוקים מתקיימים בו. טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. לא מגיע לי ואעפ"כ הקב"ה נותן לי.

זהו הא"ב של היסוד שהאדם תלוי ברצונותיו, וברגע שהרצונות משתנים, השמחה, ההצלחה וראיית הטוב משתנים. ונרחיב עוד: כשמדברים על השפע שהקב"ה שולח לאדם בחיי היום יום כי הוא מקיים תורה ומצוות, ושבוים שלפי דרגתו חיסר מתורה ומצוות, נחסר לו מהשפע, ישנם דברים רבים שניתן ומצווה הוא לשים לב אליהם, ובזה מקיים האדם את יסודות האמונה ונעשה ע"י כך ליהודי ירא ושלם באמת. וזהו מהדברים היסודיים והנחוצים ביותר לעבודת ה' של האדם.

אשר הלך חשכים ולא נוגה לו

הנה כשהאדם נחפז ומחמת כן חיסר מלימודו או מתפילתו... אמרו חז"ל (ברכות ו, א): "כל הרגיל לבא לבית הכנסת ולא בא יום אחד - הקב"ה משאיל בו (שואל עליו), שנאמר: מי בכם ירא ה' שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נוגה לו". היכן הוא? למה לא הגיע היום? וחז"ל ממשיכים: "אם לדבר מצוה הלך - נוגה לו, ואם לדבר הרשות הלך - אין נוגה לו". כלומר, אם לדבר מצוה הלך - תהיה לו הצלחה, ואם לאו - לאו. והמשך הפסוק שם הוא "יבטח בשם השם", ומבארים חז"ל שהוא מתכוון ליתן טעם: "מאי טעמא אין נוגה לו? - משום דהוה ליה לבטוח בשם ה' ולא בטח.

הוי אומר: הפסוק מדבר אלינו האנשים הפשוטים ואל הנסיונות הקטנים שלנו. האדם חיסר קצת מהתפילה, חיסר קצת

שהפסוק 'כי כל דרכיו משפט א-ל אמונה ואין עוול' עולה על זה, שאם האדם רואה לפי מה שפירש הוא עצמו שזה לא מסתדר, ובפועל מי שעוסק בתורה ובמצוות יש לו פחות ממי שאינו עוסק, עליו לדעת כי כל דרכיו משפט א-ל אמונה ואין עול.

וכלשון ה'אור החיים' הק': פירוש לפי שקדם ואמר שעסק התורה יסובב טל ומטר, לזה העיר שאם האדם עסק בתורה ומזונותיו קשים ולחם אין, או שרואה אדם שאין עליו עול תורה ומואס בלומדיה ומודדן לו במדה גסה אכול ושבוע והותר כיעודים שנאמרו ללומדי תורה, ונהפוך הוא, לא מפני זה יבעט ותיוולד בו ח"ו מינות, אלא יצדיק הדין עליו ויאמר ה' אמת ודינו דין אמת.

והנה מקופיא מפרשים את דברי ה'אור החיים' הק' כפי הכלל הידוע - "אנו לא מבינים חשבונות שמים... יש דברים שנשגבים מבינתנו..." אך לפי מה שלמדנו עכשיו, הדברים הגדולים והיסודיים שבחיי האדם, רבים מהם תלויים בחשבונות אחרים ואינם קשורים כלל למציאותו הגשמית. אלא שהסייעתא דשמיא שיש לו לאדם בכל צעד ושעל, והברכה שהוא רואה במחשבה דיבור ומעשה, היא זו שתלוייה במציאותו הגשמית ובאיכות וכמות עיסוקו בתורה ובמצוות, וזהו הדבר הראשון שבו האדם צריך לבחון את עצמו, וישים לב היטב שאינו מפסיד כלום משמירת התורה והמצוות כי אין אדם שומע לי ומפסיד.

צריך לשנן את היסוד הזה. וככל שמשננים את זה, כך זוכים לאור של תורה מלמעלה. חובת האדם להתבונן סביבו ולראות את הברכות ואת הסייעתא דשמיא שיש לו, ובד בבד לראות מה קורה לו אם יש לו הרהור שאינו ראוי. וכיון שהוא בא ליטרה, הוא זוכה שהקב"ה מסייע אותו מלמעלה להבין טוב יותר את התמונה. אמנם אי אפשר לשים לב לכל התמונה, כי כפי שנאמר לעיל, יש את הדברים הגדולים שבחיי האדם אשר לאו בזכותא תליא, אבל יש את המציאות היומיומית שעל זה הוא מצווה להתבונן, וזה מה שיביא לו את האור ויבין הכל. ההבנה לא תהיה באותיות ומילים, אבל נפש האדם תהיה רגועה ושלווה, ולא סתם רגועה ושלווה, אלא תרגיש באמת איך הקב"ה מטיב לה ונותן לה שפע בכל עת.

הרי זה צדיק גמור

הנה בפרי הארץ (פרשת ראה) שאל על הא דאיתא "האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני, הרי זה צדיק גמור", מדוע הוא נחשב לצדיק גמור והרי פעל שלא לשם שמים? הוא מרחיב שם בקושיא. ואת תירוצו הוא בונה על היסוד האמור, שהאדם צריך לזכור שהכל יונק מהתורה והמצוות, ולכן נחשב האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני לצדיק גמור, כי האמין בה' ויחשבה לו צדקה. הוא

אצל עצמו פעם אחר פעם אחר פעם. ומפלאי הבריאה הוא שאין האדם משים לב לכך ועוד שואל שאלות...

זהו העומק בדברי הבעש"ט הק' על הפסוק ואנכי הסתר אסתיר. כביכול הקב"ה אומר: אסתיר את עצם הדבר שישנו הסתר בעולם. אכן כן, דבר שמימי הוא שהכל גלוי ולא רואים. וכשחוזרים בתשובה - מיד רואים. הוא מה שאמרנו בתחילת התשובה, שצריך שהקב"ה יאיר את עיני האדם ויחונן אותו דעת, כי זה נפלא ביותר איך הכל גלוי לפני האדם ואינו רואה, וכיון שהקב"ה פוקח את עיניו, מיד הוא רואה, והאדם מתפלא ואומר: איך לא ראיתי עד הנה? והרי ידוע לנו היטב שאלו מעשים בכל יום. כפי שמצוי שהאדם מחפש חפץ מסויים זמן רב, ופתאום הוא רואה את זה על השולחן ומתפלא על עצמו איך לא ראה את זה עד עכשיו. אנו עדים לדברים כאלה בכל יום, והנוגע לנו ביותר ליהדותנו, הוא חוסר הסייעתא דשמיא שיש לנו בענייננו.

האדם נבחן בדברים הקטנים

בגלל החושך והשקר, ישנם אנשים שרגילים לפרש את השכר ועונש שלהם בעולם הזה עם כללים טיפשיים וילדותיים. כלומר, האדם בוחן את מצב הפרנסה, את מצב המשפחה, והאם יש לו יסורים, וכן עוד כמה דברים מן הסוג הזה, ולפי ראות עיניו הוא מחליט האם הוא בבחינת צדיק ורע לו אם לאו. הוא טועה כבר מההתחלה. בני חיי ומזוני הרי תלוי במזל ולא בזכות. מזל פירושו ענין גבוה שאינו ידוע לנו. ואם כן אין אלו הדברים שצריך להסתכל עליהם בכלל. הענין של כמה שנים האדם חי (או באופן אחר - כמה שנים הגיע לעולם), אינו קשור לגשמי אלא לרוחני. ענין גבוה שאיננו יכולים ללמוד ממנו כלום.

מה שקשור לעולם הזה, זהו יומו של האדם. הסייעתא דשמיא שיש לו במשך היום. כשהוא מדבר עם אנשים, איך זה הולך, כשהוא מנסה לעשות איזה דבר ורואה שמצליח או שלא מצליח. וכן הלאה, הדברים שבשגרת היום. הרי יש לכל אחד עשרות דברים ביום שהוא מנסה לסדר ולהגיע אליהם. ועל האדם לבחון את עצמו שם ולראות אם יש לו סייעתא דשמיא אם לאו. כשיתבונן, יראה. ממש כפשוטו. אם האדם לא מתבונן, הוא לא רואה כלל מה קורה לו. הוא לא שם לב לדברים המציאותיים שקורים לו.

כי כל דרכיו משפט

בדרך כלל, כשאומרים 'ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת', אנו חושבים שמדובר באיזה מושג כללי - אם תקיים את התורה והמצוות, יהיה לך פרנסה, ואם לא תקיים, לא יהיה לך פרנסה. לא תמיד זה עובד כך, כי זה דבר שמימי. הנה ה'אור החיים' הק' בפרשת האזינו עוסק רבות בענין הפרנסה והתורה, ומבאר

מאמין שמדת הצדקה יש בה כח ושורש למעלה למשכיל אל דל. צדקתו היא במה שהוא מאמין שחיות בנו באה מן הצדקה. כך אומרים חז"ל: כשהאדם זקוק לחיים ומבין שאפשר למשוך זאת רק מהתורה והמצוות, הרי הוא צדיק גמור.

כמחזה הזה יש גם בספר אהבת שלום להרה"ק מקאסוב זיע"א. הוא כותב שם בזה הסגנון: מעודי לא הבנתי דברי חז"ל האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני, הרי זה צדיק גמור, כי מלשון זה משמע שדווקא הנותן בשביל שיחיה בני הוא צדיק גמור, מה שאין כן מי שאינו נותן בשביל זה, ואיך הדבר יתכן? הרי מי שנותן על מנת כן, אינו עושה לשמה! עד שבא מעשה לידי ונתיישרה קושייתי.

וכך סיפר: בקאסוב התגורר עשיר בעל לב טוב שפיזר ממונו לכל הפושט יד. יום אחד חלה בנו והאב העשיר הגיע אלי לבקש ישועה. התפלאתי! הלא מרא דצדקה הוא. יתן צדקה ויתרפא, כמו שכתוב צדקה תציל ממות. לא הבנתי למה הוא בא אלי. עד שהבנתי שהעשיר מעולם לא האמין בכוח הצדקה. כל מה שנתן עד כה היה רק בגלל טוב לבו ובגלל מידת הפזרנות הטבעה בו, אך לא האמין שצדקה היא מצוה אלוקית ושכוחה להציל ממות. אז נתבאר לי הפירוש באותו מאמר חז"ל. כשהאדם נותן צדקה בשביל שיחיה בנו דווקא, הרי הוא מגלה דעתו שהוא מאמין בכוחה של מצות הצדקה ומבין שמה שיכול להמשיך חיים, זה רק התורה והמצוות, ואם כן צדיק גמור הוא. מה שאין כן מי שבעת מצוקה שוכח שאפשר ליתן צדקה ולהמשיך חיים, כי הוא כפי הנראה נותן צדקה רק מחמת טוב לבו.

זהו גם הטעם במה שאמרו חז"ל "אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמים, יעשה מהן צדקה". כי אם מזונותיו מצומצמים, סימן הוא ששכח מה מביא את השפע, ואם כן יש לו ליתן צדקה ובוזה לחקוק בלבו - מה שבאמת יכול לעזור לי, זה עוד מצוה, עוד קצת תורה, עוד קצת תשובה. זה הדבר היחיד שעוזר. למה זה עוזר? להצלחה בעולם הזה.

אין מספיקין בידו לעשות תשובה

ובחזרה אל תחילת השיעור. כשהאדם רוצה לחזור בתשובה, צריך לדעת שאחד מהדברים שגורמים לאדם לתעות בדרכו ומונעים ממנו את התשובה, הוא שחי בחושך, כלשון הפסוק הלך חשכים ואין נוגה לו. הוא מתהלך בחושך וחושב בכל עת שאם יחסר קצת מפה וקצת משם, ירוויח משהו. כמו כן הוא סבור לעשות איזה דבר שאינו על פי דין תורה כי מה לעשות, הרי צריך להתפרנס עכשיו, ולגבי שכר ועונש, הרי בשביל זה נועד יום כיפור.

אולי הוא גם נחשב בעבור כך לאומר אחטא ואשוב שאין מספיקין בידו לעשות תשובה. והאמת שכלל זה גופא בנוי על יסוד החושך, כי האדם מביא על עצמו חושך יותר עב בעצם זה שהוא אומר אחטא ואשוב. הנה כל הצדיקים אמרו שעיכובו בא מכך שהיפך את יסוד התשובה. הוא השתמש עם התשובה כסיבה לחטא. אך הבה נדבר על חלק יותר עדין. למה אומר האדם אחטא ואשוב? הרי האדם אינו רע. הוא לא רוצה באמת לחטוא. אבל הוא חושב לעצמו - "עכשיו אני צריך לעשות מה שיש לי לעשות עכשיו, שהרי אני צריך להתפרנס עכ"פ כדי חיי, ובהמשך כבר נראה איך לעלות על דרך המלך ולהיות יהודי ירא ושלם".

הצרה היא שהחטא מביא גם טמטום הלב, וטמטום הלב מחשיך את עיני האדם תיכף ומיד. מתקיים בו היפך חונן הדעת הנצרך לאדם כדי שיוכל לראות בעיניו. נמצא שיש לו עכשיו תוצאה ברורה של אין מספיקין בידו לעשות תשובה. ונניח שיתקיים בו אין מספיקין בידו לעשות תשובה רק בדרגה הנמוכה, כי לא הרשיע עדיין הרבה, אבל למעשה התרחקה ממנו התשובה, כי במוחו נתחזקה ההסתכלות המעוותת על העולם שמי שעושה עוולות - מצליח, ומי שמתנהג בתמימות - מתמודד. הוא נתפס בקליפה זו ומעתה, אותו עולם שלחבירו נראה מואר - לו זה נראה חשוך. וכיון שהכרה זו נתחזקה אצלו, ברור הדבר שקשה לו לחזור בתשובה. זהו אין מספיקין בידו לעשות תשובה.

ומדה טובה מרובה, כשהאדם עשה דבר שקשה לו... היה לו מאוד קשה לעשותו, אבל הוא עשה כי כך צוה הקב"ה... זה מוריד ממנו טמטום הלב. נעשית אצלו תוצאה הפוכה משל 'האומר אחטא ואשוב'. נאמר זאת כך: איך אפשר לחזור בתשובה על אחטא ואשוב אם אין מספיקין בידו לעשות תשובה? התשובה פשוטה שכאשר האדם אומר: "איני רואה שום מהלך איך דרך התורה והמצוות יעזור לי, אבל אני יודע שאין דרך אחרת. כאן יש קיר שאין אפשרות לעבור אותה, והקב"ה בוודאי ייטיב לי בעבור שאני שומע לדברו", הרי בזה הוא מסיר את הטמטום מליבו ונעשה לו טוב לא רק מסביב, אלא גם בתוך לבו פנימה.

שכרו של חסיד בהאי עלמא

כאן המקום להזכיר את החסיד רבי ניסן פילטשיק זצ"ל שהגיע לאמריקה בתחילת תקומת יהדותה כשמצב הפרנסה היה קשה ממש, וכפי שהיה אז עם הרבה מהיהודים המאמינים מוסרי הנפש, היה גם אתו. בכל יום שישי בא אל מעבידו והודיע לו שלמחר לא יתייצב בעבודתו, כי שבת הוא לה, ומעבידו השיב לו כצפוי: היכן שתשהה מחר, תשהה גם ביום שני ושלישי. כלומר, אין לך מה לחפש אצלי יותר. המחזה הזה חזר על עצמו מדי יום ישישי, כשבמשך השבוע הבא היהודי נע ונד בארץ לחפש עבודה

כך מביא הרבי ר' אלימלך בפרשת בראשית שאחד מהיסודות שהבעש"ט הק' העמיד היה, שנבין שהעולם הבא כבר קיים כאן בעוה"ז לעושי רצונו. עולמך תראה בחייך. כאן בזה העולם ניתן להרגיש עוה"ב ולחיות בעוה"ב וליהנות מהעוה"ב. זהו אור שהקב"ה שלח לנו בדורות האחרונים. אין צורך לפזול לשום מקום. טפשי לחשוב שצריך לחפש להצליח כאן ולגבי העוה"ב כבר נראה בעתיד. הלא זה גזול את העוה"ז והעוה"ב כאחד בכל רגע ורגע. העוולות מרהיקות את האדם מהקב"ה ומונעות ממנו להרגיש את העוה"ב.

יסוד זה מביא את האדם לידי תשובה, ולכן בכל יום כשהאדם אומר פרשת והיה אם שמוע, הוא מהדיר אלוקות בו עצמו ואף גם בכל הבריאה כולה. ראשית, במה שהוא מבין שהכל אלוקות בלי יוצא מן הכלל, ובנוסף לזה במה שהוא רואה את הקב"ה מסביב ומכניסו אל תוך חייו והוא יודע שלא תהיה לו סייעתא דשמיא אם יתנהג שלא כהלכה. ומה שנראה לו שאפשר להרוויח משהו מהתנהגות לא הוגנת, אין זה אלא אחיזת עיניים. ואם ישנם לאדם שאלות, הלא זה רק עד שהקב"ה יאיר את עיניו.

כשהאדם חי באופן כזה, הוא רואה ברכה וסייעתא דשמיא בכל מעשה ידיו. ואף כשעובר עליו נסיון בגלל חשבונות שאין אנו מבינים, אין זה פוגע במנוחת הנפש ובשמחה של האדם. ומלבד זה הוא זוכה שמתקיים בו 'עולמך תראה בחייך', ומקבל הרגשים ותענוגים בכל עניניו, אשר שווים יותר מכל הון דעלמא.

זהו היסוד שהקב"ה רוצה שנלמד בכל יום מפרשת והיה אם שמוע, שנזכור שהדברים הקטנים והטכניים שבהי"ה היום יום של האדם, תלויים קיום התורה והמצוות, ועליו לשים לב לכך, לדבר על זה ולתקן את הטעון תיקון, ואז יראה שמעבר לברכה שתשרה אצלו בעיניו אלו, יזכה גם לשמחה פנימית של קרבת אלוקים ולתענוג עוה"ב. ואכן בכל מצוה צריך לגשת באמונה זו, כדוגמת הנותן צדקה בשביל שיחיה בני. אמנם כן, עבודה גדולה היא, אבל זוהי עבודת התשובה, וצריך להזור על זה פעם אחר פעם ולשנן את זה שוב ושוב עד שזה יהפך אצלינו לדבר ברור ומובן מאלי.

חדשה מזדמנת, ופעמים רבות אינו מוצא, ועוללים שואלים ללחם ואין.

ובכן, מי שהכיר את היהודי. ראשית כל, הצלחתו בחינוך הבנים והבנות אינה ניתנת להבנה בכלל, והדבר ידוע ומפורסם. ויותר מזה, התענוג שהיה לו מקיום התורה והמצוות הרי היה בולט, עד שכל אלו שעמדו סביבו, קיבלו טעם בתורה ומצוות, והטעם הזה נשאר להם עד היום. טעם בתורה, בשבת, בשמירת עיניים. דוגמא של יהודי שעוסק לפרנסתו. אמנם הוא היה יהודי חסידי אמיתי, אבל יחד עם כן עבד לפרנסתו והסתובב בין הבתים למכור מיני סדקית, ואף לגויות מכר, ועם כל זה אמר פעם ברגע של גילוי לב: "מעולם לא פגמתי את עיני".

יהודי זה הרגיש טוב ללא שום קשר לתנאי מחייתו. בגיל שמונים וחמש היה נוהג להגיע לשיבה ללמוד יחד עם הבחורים. פעם עצר את השיעור ואמר כשדמעות של התרגשות זולגות מעיניו: "קושיא עצומה יש לי ואיני יודע אם המפרשים שואלים אותה - מדוע נותנים שכר ללימוד התורה? איני יכול להבין. הלימוד הרי מתוק כל-כך. היש צורך לקבל שכר על דבר כה מענג?!".

אכן שכרו של מי שרואה שהקב"ה נמצא נכחו ושלא ירוויח כלום מעשיית דברים בלתי ישרים הוא שהקב"ה מסיר את הטמטום מליבו, וממילא הוא מתחיל להבין את הרבי ר' זושא. ואז הוא קם ואומר: "איני יודע מדוע הקב"ה מטיב לי כל-כך. תשובה אחת בלבד יש לי - טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו".

נראה לכם שלאותו חסיד לא היו קשיים בחיים?! בוודאי היו לו קשיים! גם קשיים בעיניי כספים היו לו. הוא פשט את רגלו יחד עם רבים באותה תקופה, ובשונה מאחרים, הוא עמל ויזע ופרע את כל חובותיו עד לפרוטה האחרונה, עד כדי כך שקיבל מכתב תעודה מהבנק שהוא האיש ההגון והנאמן ביותר שהכירו מעודם. אכן כן, היו לו קשיים, אבל הרגיש שמח ומאושר ומלא תענוג, וזהו שכר מהקב"ה.

והיי עולם נטע בתוכנו

וזהו אחד מהדברים שצריך להבין בעת אמירת פרשת והיה אם שמוע - שאם הולכים בדרך התורה, מתקיים 'עולמך תראה בחייך'.